یەکەم ئاماژەکردنی قورئان بە هاوسەرایەتی دەگەڕێتەوە بۆ سوورەکانی مەککە واتە سوورەی "رۆم". لێرەدا وشەی "خۆشەویستی" هاتووە، کە زۆر کەم لەو نووسراوەیەدا کەڵکی لێوەرگیراوە. لە زۆربەی وڵاتە ئیسلامییەکان ئەو تێکستە لە کاتی زەماوەنددا لەسەر کارتی داوەت چاپ دەکەن:

"هەر لە نیشانانی ئەوە کە لە خۆتان، ئاوجووتی بۆ بەرهەم هینان؛ کە پێیان بحەسێنەوە و خۆشەویستی و ئەوینی خستۆتە ناوتان. لەمەدا بۆ کەسانێ کە بە وردی سەرنجە بدەن، بەڵگە زۆرن." (سوورەی٣٠ ئایەی ٢١)

لە زۆربەی وەرگێڕاوەکاندا تەنیا ئاماژە بە ناوی هاوسەر کراوە، بەڵام لە زمانی عەرەبیدا وشەی ئەزواج "azwaj" هاوکات دەکرێ بۆ هەردووکیان واتە هەم بۆ ژن و هەم پیاو کەڵکی لێ وەرگیرێت. لێرەدا ژن و پیاو وەك یەك سەیر دەکرێن. ئەو سوورەیە لە مەککە گوتراوە، ئەو سەردەمەی محەمەد تەنیا ژنێکی هەبووە، "خەدیجە" کە مێردەکەی خۆش ویستووە و پێی ڕاگەیوە. بەڵام دواتر ژنان لە پەرتووکی قورئاندا بەستراوە بە پیاو ناودەبرێن و وەك کەرەستەیەکی خۆشیی پیاو سەیر دەکرێن.

تاقمیك لە موسوڵمانان ئەو بۆچوونە بە هەڵە دادەنێن و دەڵێن تەنانەت سوورەیەکی تایبەتی بۆ ژنان لە قورئاندا هاتووە کە ڕێزی لێگرتوون. بەڵام ئەوان ئەو شتە لەبەرچاو ناگرن کە سوورەش لەسەر "مانگا"، "جاڵجاڵووکە"، "زەردەواڵە" یاخود "مێروولە" هەن بە بێ ئەوەی ڕێزێکی تایبەت لەو بوونەوەرانە گیرابێت. تازە، سووری ٤ کە بە ناوی نساء (ژنان) لە قورئاندا هاتووە، شتی زۆر نابەدڵی لە هەنبەر ژناندا تێدا گوتراوە. بە تایبەت لەسەر تەوەری "چەند ژنە" کە زیاتر پەیوەندی بە پیاوانەوە هەیە:

"ئەگەر لەمەڕ کیژە هەتیوەکانەوە، لەوە ترسان کە نەتوانن بە تەرزێکی حەق و ڕەوا دەگەڵیان بجووڵێنەوە، دەتوانن وازیان لێ بێنن و ژنانی تر – چەندی خۆتان پێتان باشە و

پێتان دەشێن – مارە بکەن؛ دوان بن یان سیان بن یان چواریش بن هەر ڕەوایە." (سوورەی٤ ئایەی٣)

هەر باشە کە کتێبی قورئان سنوور بۆ چەند ژنەیی دادەنێ و بەو مەرجەیان دەبەستێتەوە کە پیاو لە نێوان ژنەکانیدا دادوەر بێ. کەچی ئەو کارە لە هەمان سوورەدا باسی لێ کراوە و بە نەگونجاو دادەنرێت.

"ئێوە هەرچەند هەوڵیش بدەن، قەت ناتوانن دەگەڵ ژنانی خۆتاندا بێ جیاوازی ڕەفتار بکەن. سا ئەوەندە لە خۆیان دوور مەخەنەوە کە بیانکەنە هەڵپەساردە و تەخسیریان کەن. ئەگەر دەگەڵیان پێك بێن و خۆ لە گونا بپارێزن، خودا بووردنی لە لایە و دڵۆڤانە." (سوورەی٤ ئایەی١٢٩)

پەرتووکی قورئان ئیزن بە موسوڵمانان نادا لەگەڵ ژنێك نیزیکایەتی سێکسی بکرێ کە هاوسەری هەبێ، مەگەر ئەوەی ئەو ژنانە ئەسیری شەڕ بن. ئەوکات موسوڵمان دەتوانێ ئەو ژنانە وەك کۆیلە لای خۆی ڕابگرێ و نیزیکی سێکسی لەگەڵیاندا بکات و بارودۆخی (هاوسەری هەبێت یا نا)، هیچ لە حیساب نایە:

"ژنی بەشووتان پێ ناشێ؛ مەگین ئەوانەی بوونەتە ماڵی خۆتان. لە خوداوە ئەم بڕیارەو بۆ نووسراوە." (سوورەی٤ ئایەی٢٤)

لەگەڵ ئەوەدا کە پیاو ئەو مافەی پێ دەدرێ هاوکات لە تەك چەندین ژندا زەماوەند بکا، و لە پەناشیەوە ئیزنی پێ دەدری لەگەڵ چەندین کۆیلەی ژنیش بتوانێ نیزیکی سێکسی هەبێ، ژنی مێرددار ئیزنی پێ نادرێ جیا لە مێردەکەی نیزیکی لەگەڵ پیاوێکی بیگانەدا هەبێ، تەنانەت لەگەڵ ئەو پیاوەی خۆشیشی بوێ:

"کێش دەستەنگەو ئەو ماڵەی بۆ هەڵناسووڕێ کە ژنی خاوەن باوەڕی ئازاد بێنێ، با لەو کیژە باوەڕدارانە کە بوونەتە خۆتان، مارە بکا. خوداش لە هەرکەس زیاتر لە بڕواتان ئاگادارە. هەمووتان تیرەی یەکترن؛ بە دەستووری خاوەنیان مارەیان بکەن. چۆن باوە لەناو خۆتاندا مارەییان بۆ ببڕنەوە. ئەوانیش با کەنیزانی داوێن پاك بن، نەک داوێن تەڕ؛ لە ژێرەوە دۆستی نێرینەیان نەبێ. بەڵام ئەگەر لەپاش ئەوەی هاتنە بەر ڕکێفی ئێوە، دەستیان دەگەڵ پیاوی نامەحرەم تێکەڵ کرد. ئازاردانیان نیوەی ئەو ژنانە دەبێ کە شوویان

هەیە و ئازادن. ئەمە بۆ ئەو کەسانەیە ڕەبەنی ئازاریان دەدا. ئەگەر ئێوە خۆڕاگر بن، بێ گومان بۆتان باشترە. خودا لە هەڵە دەبووریّ و دڵۆڤانە." (سوورەی٤ ئایەی٢٥)

پاکی و بێگەردی ژن وەك کلیلیکی ناوەندیی لە ئاییني ئیسلامدا سەیر دەکریّ. دیارە ئەو ئایینە نوێیە دەبوو لە داب و نەریتی پێش سەردەمی ئیسلام کەڵك وەربگریّ، چونکە لەو سەردەمەدا لای عەڕەبەکان ڕەچەڵەکی بنەماڵە گرنگایەتییەکی تایبەتیی هەبووە، بەکارەت پێش هاوسەری و پاکی و بێگەردی لە هاوسەریدا، هەروەها خوێنی بنەماڵەکە دەبوو خاوێن ڕابگیرێت و تێکەڵ بە خوێنی بێگانە نەکریّ. ئەو داب و نەریتە تا ئەمڕۆش هیچ گۆڕانکارییەکی بەسەردا نەهاتووە: پاك و بێگردی ژن زۆر بە قایمیی لەگەڵ وشەی "هاوسەری"دا گرێی خواردووە. ئەگەر ژن خەیانەت بەو یاسایە بکات و لەبەر چاوی نەگریّ، دەبێتە هۆی لێڵ و پیسکردنی هەستی شانازی و شەڕەفی سەرجەم بنەماڵەکە.

تەنانەت لە وڵاتە ڕۆژئاوییەکانیش زۆربەی بنەماڵە ئیسلامیەکان لەسەر ئەو کارە سوورن کە کچەکانیان پێش بەشوودانیان هیچ پەیوەندییەکی سێکسی لەگەڵ خۆشەویستانیاندا نەگرن. زۆربەی کیژان لە لایەن دایك و باوکانیانەوە زۆر بە توندی کۆنتڕۆڵ دەکرێن، ئازار دەدرێن و هەر لە سەردەمی منداڵیدا بە زۆری بە شوو دەدرێن، پێش ئەوەی نەکا شەرم و سەرشۆڕی بۆ بنەماڵەکەیان پێك بێنن. لە چەندین ساڵی ڕابردوودا کێشەی کوشتنی ناموسی لە نێو بنەماڵە موسوڵمانەکانی ئوروپادا زۆر زیاتر بووە. باوك یا برا کچ و خوشکی خۆیان دەکووژن بەو تاوانەی کە گۆیا ناموس و شەڕەفی بنەماڵەکەیانی پەڵەدار کردووە. لە زۆربەی ئەو کوشتنانەدا تەنیا دۆستایەتیکردنی کچەکە لەگەڵ کوڕێکی ڕۆژئاوایی یاخود هەوڵدانی کچەکە بۆ شێواز یا ستایلێکی ژیانی ڕۆژئاوایی بوونەتە هۆی پێکهاتنی ئەو کارەساتانە.

ئەو تووڕەیی و هەڵس و کەوتە ناحەزە لە هەنبەر ژنان و کیژان کە تەنیا مەبەستیان ژیانێکی ئازادانەیە، هەم لە داب و نەریتی سەردەمی پێش ئیسلام و هەم لە سەردەمی نووسینی تێکستەکانی قوڕئاندا دژبە نیشاندانی

هەستی خۆشەویستیی ژنان ڕاوەستاوە. لێرەدا فەرهەنگ و ئایین ناتوانین لێك جیا بکەینەوە، چونکە هەردووکیان بە دووقۆڵی بانگەوازی چەوساندنەوە و بەکۆیلەکردنی ژن لە کۆمەڵگا دەدەن.

درێژەی هەیە...